

SLOVÁK V AMERIKE

THE OLDEST SLOVAK NEWSPAPER IN AMERICA - ESTABLISHED IN 1889

PUBLISHED MONTHLY (USPS 498820)

ROČNÍK CXXXI, ČÍSLO 10370

JÚN 2020

\$ 2.00

E-mail: office@slovakvamerike.com

Tel. 917-847-9298

P.O. BOX 2060, Linden, NJ 07036

Periodical Class Postage at Paterson, N.J. 07510

An American newspaper in the Slovak language - dedicated to the cultural and spiritual uplifting of Americans of Slovak origin through the American way of life

2 OHNISKO COVID-19
JE V JUŽNEJ AMERIKE

4 PLTNÍCI NA VÁHU
OPĀT PREMÁVAJÚ

11 JOZEF TOMKO
35 ROKOV KARDINÁLOM

13 REŠTART
KOLEKTÍVNEHO ŠPORTU

Opäť sme uzreli svetlo sveta

Milí naši čitatelia,

Keď sme nedávno oznámili ukončenie vydávania najstarších slovenských novín vychádzajúcich pre Slovákov vo svete, netušili sme, akú spätnú väzbu to vyvolá. V poslednom čísle vo februári sme vysvetlili dôvody zániku novín. Argumenty boli jasné a zrozumiteľné. Žijeme v čase a priestore kedy sa čoraz viac rozmáha internetové šírenie informácií a doba sa stala neprajnou najmä pre tlačenej médiá. Noviny počas svojej dlhej histórie zažili rôzne obdobia úspechov, ale aj veľkých ekonomických problémov. Na príčine sú financie. Myslíme si, že obnovenému vydávaniu novín môžete pomôcť práve Vy, naši čitatelia. Náš postoj je jasný. Noviny chceme udržať pre Slovenskú komunitu v USA i vo svete. Vieme, že vydávanie novín bez Vašej pomoci nie je možné. Vopred ďakujeme za podporu.

Vaša redakcia

Podporte noviny Slovákov v Amerike

International Incoming Wire

Swift Code: HIBKUS44

Account Number: 7057394506

Domestic Incoming Wire:

Routing Number: 065000090

Account Number: 7057394506

100 rokov od narodenia svätého Jána Pavla II.

Úplná oddanosť Panny Márie sa stala prejavom spirituality Jána Pavla II., ktorý si nielen ako biskup, ale aj ako pápež, vyvolil motto: Totus tuus / Celý tvoj. Výrazné smerovanie cez Mariánsky rozmer bol v pontifikáte Jána Pavla II. Narodil sa vo Wadoviciach pri Krakove 18. mája 1920. Zomrel na následky ťažkej choroby vo veku 84 rokov v Apoštolskom paláci vo Vatikáne 2. apríla 2005 v predvečer sviatku Božieho milosrdenstva. Neskôr, 27. apríla 2014, ho spolu s Jánom XXIII. svätorečil pápež František.

Ján Pavol II., vlastným menom Karol Józef Wojtyła, sa stal prvým netalianskym pápežom od čias Hadriána VI. (1522-23) a prvým slovanským pápežom vôbec. V roku 1938 sa zapísal na krakovskú Jagelovskú univerzitu a na dramatickú školu. Vynikal aj v športe. Keď v roku 1939 nacisti univerzitu zatvorili, mladý Wojtyła bol nútený pracovať v kameňolome a chemickej továrni, aby si zarobil na živobytie a nebol deportovaný do Nemecka. V tom období tajne a neskôr po druhej svetovej vojne verejne pokračoval v štúdiách v krakovskom kňazskom seminári a na Katolíckej univerzite v Lubline. Za kňaza bol vysvätený 1. novembra 1946. Štvrtého júla 1958 ho pápež Pius XII. vymenoval za pomocného biskupa krakovského. Začiatkom januára 1963 ho Pavol VI. vymenoval za krakovského arcibiskupa a 26. júna 1967 za kardinála. O 11 rokov neskôr, dňa 16. októbra 1978, kardinál, ktorý sa na konkláve zvolanom po náhlej smrti pápeža Jána Pavla I. nevedeli dohodnúť ani na jednom talianskom kandidátovi, zvolili prekvapivo 58-ročného Wojtylu za 264. pápeža. Hlasovalo za neho 103 spomedzi 109 prítomných kardinálov. Do funkcie nastúpil 22. októbra 1978. Vybral si meno podľa svojho predchodcu Jána Pavla I., ktorý bol na svätopeterskom stolci iba 33 dní a stelesňoval vzor ľudskosti a optimizmu. Pontifikát Jána Pavla II. bol po prvom pápežovi, apoštolovi Petrovi (vo funkcii podľa neoficiálnych údajov v rokoch 33-67) a pápežovi Piovi IX. (1846-78) tretím najdlhšie slúžiacim v celej histórii. Jána Pavla II. vo svete preslávili najmä jeho apoštolské cesty, vďaka ktorým si vyslúžil prezývku "lietajúci pápež". Prvú zo 104 zahraničných ciest absolvoval hneď tretí mesiac po svojom zvolení. Na Námestí sv. Petra v Ríme v duchovnom spojení so všetkými biskupmi sveta, ktorých k tomu vopred "zvolať", zasvätil Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie

ľudí a národy sveta a aj Rusko. Priamo v Kremli v Moskve 25. marca 1984 úkon zasvätenia v spojení s pápežom Jánom Pavlom II. vykonal slovenský biskup Mons. Pavol Mária Hnilica, SJ. O odpustenie hriechov cirkvi z minulosti, vrátane nepravostí páchaných na Židoch, kacíroch, domorodých obyvateľoch a ženách, požiadal Ján Pavol II. počas slávnostnej omše v Bazilike sv. Petra v Ríme 12. marca 2000. Toto historické priznanie sa k hriechom cirkvi a vyjadrenie ľútoosti bolo jedným z najvýznamnejších skutkov Jána Pavla II. V tom nie všetci Jána Pavla II. pochopili.

/ pokračovanie na strane 6 a 7 /

USA

Americký svetadiel je novým ohniskom ochorenia COVID-19

Na americkom svetadieli - v Severnej Amerike a Južnej Amerike - zdravotnícke úrady evidujú už viac než 2,4 milióna prípadov nákazy novým druhom koronavírusu a vyše 143.000 súvisiacich úmrtí, čo z tohto regiónu robí v globálnom meradle nové ohnisko pandémie COVID-19. Vyhlásila to v utorok riaditeľka Panamerickej zdravotníckej organizácie (PAHO) Carissa Etienová, ktorú citovala tlačová agentúra DPA. Podľa jej slov je PAHO zvlášť znepokojená vysokou mierou výskytu infekcie v Brazílii - kde tamjší prezident Jair Bolsonaro kritizuje obmedzenie pohybu obyvateľstva, ako aj v Peru tak aj v Čile. Pre väčšinu krajín tohto svetadielu "teraz nie je vhodný čas na zmierňovanie opatrení alebo znižovanie preventívnych stratégií", uviedla Etienová vo vyhlásení pre médiá, citovanom na oficiálnej webovej stránke

PAHO. Etienová zároveň vyzvala na prikrôčenie k "agresívnym preventívnym opatreniam" voči neprenosným chorobám ako cukrovka či ochoreniam

kardiovaskulárneho systému a dýchacích ciest. Tie boli pred pandémiou COVID-19 na americkom svetadieli zodpovedné za 81 percent všetkých úmrtí a osoby trpiace týmito chorobami nový typ koronavírusu ohrozuje najviac, dodala riaditeľka PAHO. Brazília, najväčšia juhoamerická krajina, eviduje zhruba 375.000 prípadov koronavírusového ochorenia COVID-19, čo je po USA druhý najvyšší počet infikovaných na svete. Ochoreniu v Brazílii doteraz podľahlo už vyše 23.000 ľudí. Z údajov Univerzity Johns Hopkinsa (JHU) vyplýva, že v USA bolo dosiaľ potvrdených vyše 1,66 milióna prípadov nákazy. Spojené štáty zostávajú krajinou, ktorú pandémia koronavírusového ochorenia zasiahla z celosvetového hľadiska najťažšie, pokiaľ ide o počet úmrtí i počet potvrdených prípadov infekcie.

Trump: Hongkong nebude finančnou metropolou ...

Prezidentovi USA Donaldovi Trumpovi sa nepáči navrhovaný čínsky zákon na potlačenie slobôd v Hongkongu a Trump zároveň vyjadril pochybnosti nad budúcnosťou tohto územia ako svetového finančného centra, ak bude legislatíva schválená. V utorok to oznámila hovorkyňa Bieleho domu Kayleigh McEnanyová. "Je ťažké predstaviť si Hongkong aj naďalej ako finančnú metropolu, ak ho Čína prevezme," dodala na brífingu tlačová tajomníčka a zdôraznila, že varovanie pochádza priamo od Trumpa. Peking chce, podľa očakávania už vo štvrtok 28. mája, uzákoniť legislatívu zakazujúcu aktivity smerujúce k odtrhnutiu tejto poloautonómnej oblasti

od Číny, podvrátnú činnosť zameranú voči centrálnej vláde, zasahovanie zahraničia do miestnej politiky a terorizmu. Podľa kritikov tento zákon nerespektuje princíp "jedna krajina, dva systémy", na základe ktorého mal Hongkong prislúbené väčšie slobody, než platia v pevninskej Číne. Podľa aktivistov v Hongkongu takéto prísne obmedzovanie bude v podstate znamenať koniec osobitného štatútu bývalej britskej kolónie, ktorej voľby, slobodné médiá a ďalšie slobody pomáhajú udržať si postavenie finančného svetového hlavného mesta, takže sa vyrovná aj New Yorku a Londýnu. Hongkongom už vlni otriasali sedem mesiacov trvajúce rozsiahle prodemokratické

a niekedy násilné protesty proti úsiliu Pekingu posilniť svoje mocenské postavenie v tomto poloautonómnom meste.

Trump zvažuje presun zjazdu republikánov do iného štátu

Americký prezident Donald Trump pohrozil v pondelok stiahnutím zjazdu Republikánskej strany zo Severnej

Karolíny, ak demokratický guvernér tohto štátu USA nezruší obmedzenia hromadných podujatí. Informovala o

tom agentúra AFP. Trumpa by mali republikáni na nominačnom zjazde vymenovať za kandidáta strany v novembrových prezidentských voľbách. Svoju nespokojnosť s guvernérom Severnej Karolíny Royom Cooperom úradujúci prezident vyjadril na Twitteri. Cooper podľa Trumpa stále nie je schopný garantovať, že republikáni budú schopní naplniť kapacitu štadióna v meste Charlotte, kde by sa mal zjazd konať 24. - 27. augusta. "Inými slovami, utratíme milióny dolárov za prípravu na štadión bez toho, aby sme vedeli, či demokratický guvernér umožní Republikánskej strane využiť ho (štadión) naplno," napísal Trump. Nominačné zjazdy sú tradične veľkolepé podujatia, kde strany oznamujú svojich prezidentských kandidátov. V americkej poli-

tike hrajú dôležitú úlohu. "Miliómy nadšených republikánov si robia plány, aby mohli v auguste prísť do krásnej Severnej Karolíny. Guvernér im musí okamžite povedať, či budú môcť naplno využiť priestory (štadióna). Ak nie, budeme si musieť, neochotne, nájsť iné miesto pre zjazd Republikánskej strany aj so všetkými pracovnými miestami, ktoré prinesie," varoval prezident. Severná Karolína vstúpila do druhej fázy uvoľňovania opatrení zavedených v boji proti novému koronavírusu. Úrady napríklad reštauráciám umožnili otvoriť polovicu svojej obvyklej kapacity, zákaz verejných podujatí však zostáva naďalej v platnosti. Demokratická strana zvažuje svoj nominačný zjazd uskutočniť formou videokonferencie alebo v inom formáte. Trump podobné úvahy odmieta.

SLOVÁK V AMERIKE

THE OLDEST SLOVAK NEWSPAPER IN THE U.S.A.
Founded December 21, 1889
Published monthly

MC Publishing LLC. - P.O. BOX 2060, LINDEN, NJ 07036
tel. 1-917-847-9298

Tlačové správy a obrazový materiál z TASR a SITA
Redakcia nezodpovedá za obsah inzerátov a reklám

office@slovakvamerike.com

POSTMASTER: Send address changes to Slovak v Amerike,
P.O. BOX 2060, Linden, NJ 07036
Published monthly at Paterson, NJ entered as Periodical Class
Postage matter at the Paterson Post Office.
Address Slovak v Amerike, P.O. BOX 2060, Linden, NJ 07036.

Publisher / Vydavateľ Slovak v Amerike
Editor in Chief / Šéfredaktor Štefan Dlugolinský
Staff / Redakcia STUDIO D3 / email: studiod3stefan@gmail.com
Advertising / Reklama Rado Drotarovský, Ivana Drotarovská
Graphic design / Grafické spracovanie Martin Dlugolinský

Slovensko

Covid 19 - nové opatrenia na Slovensku

Pri znovuo tvorení pracovísk je na ochranu pred novým koronavírusom dôležité, aby si zamestnanci i klienti umývali ruky, používali dezinfekciu a nosili ochranné rúška. Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť možnosť dezinfekcie rúk, pravidelnú dezinfekciu podlahy a dotykových plôch, ako stolov, kľučiek či klávesníc. Spoločné používanie predmetov, napríklad písacích potrieb, by sa malo redukovať na nevyhnutnú mieru a pri platení uprednostniť platbu kartou. Upozorňuje na to Úrad verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR. Zamestnávateľ by mal v maximálne možnej miere a v rámci možností vytvoriť zamestnancom podmienky na ochranu pred šírením nového koronavírusu zväčšením rozstupov, dodržiavaním vzdialenosti medzi zamestnancami minimálne dva metre a znižovaním počtu osôb na pracovisku. "Má umožniť podľa možnosti prijímať klientov v oddelených priestoroch, aby sa redukovala frekvencia a počet kontaktov na najnižšiu možnú mieru," uvádza ÚVZ SR. Pred stretnutím alebo podujatím by si mal

organizátor pozrieť úradné odporúčania pre miesto, kde sa podujatie bude konať, informovať sa o situácii na príslušnom úrade verejného zdravotníctva alebo u autorít v oblasti zdravotnej starostlivosti a zvážiť, či stretnutie nie je možné nahradiť telekonferenciou alebo online konferenciou. "Zvážte, či nie je možné znížiť počet účastníkov a zabezpečte dostatočné množstvo dezinfekcie na ruky a papierových utierok," hovorí lekárka Terézia Hrádocká. Tiež treba aktívne sledovať výskyt ochorenia COVID-19, zabezpečiť kontaktné údaje organizátorov, účastníkov, zásobovateľov i návštevníkov a vypracovať plán pre prípad výskytu ochorenia. Po stretnutí by si organizátor mal uchovať mená a kontaktné informácie účastníkov aspoň mesiac, ak by jeden alebo viaceré z nich ochorelo, aby bolo možné dohľadať ľudí, ktorí mohli prísť do kontaktu s nákazou. Ak bol niekto na podujatí izolovaný alebo u neho vzniklo podozrenie na ochorenie COVID-19, usporiadatelia by o tom mali informovať ostatných zúčastnených. Počas pracov-

ných ciest treba zamestnancov upozorňovať, aby si pravidelne umývali ruky a boli aspoň dva metre od ľudí, ktorí kýchajú a kašľú. "Po návrate z cesty z oblasti, kde sa šíri COVID-19, by mali zamestnanci sledovať svoj zdravotný stav počas 14 dní a merať si telesnú teplotu dvakrát denne," radí Hrádocká.

Školské učebne vo Svidníku prejdú modernizáciou

Mesto Svidník zmodernizuje za viac ako 390.000 eur učebne mestských škôl, ktoré už nespĺňajú moderné potreby. Ako TASR informovala hovorkyňa mesta Kristína Tchirová, prvé práce sa začali v Základnej škole (ZŠ) na Ulici karpatskej, na ktorú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR schválilo mestu dotáciu vo výške 152.000 eur. "Ambíciou mesta bolo podporiť prírodovedné zamerania žiakov na základných školách a mimoriadne dôležité prepojenie teoretického a praktického vzdelávania, čo vie v konečnom dôsledku pomôcť žiakom pripraviť sa na výber štúdia a samotný trh práce," uviedla primátorka Svidníka Marcela Ivančová. Stavebno-technické práce

v ZŠ na Ulici karpatskej by mali podľa Tchirovej trvať približne tri týždne. "Po stavebných úpravách sa prístupí aj k vybaveniu pomôckami a nábytkom učebne informačno-komunikačných technológií (IKT), prírodovednej učebne chémie, prírodovednej učebne fyziky, polytechnickej učebne a školskej knižnice," priblížila Tchirová. Ako ďalej povedala, stavebné práce vykonáva svidnícka firma Mikostav, ktorá bola úspešná vo výberovom konaní a bude robiť stavebné úpravy aj na ZŠ na Ulici 8. mája, kde je celý projekt v hodnote 135.000 eur. "V tretej a najväčšej Základnej škole na Ulici Komenského sú učebne v dobrom technickom stave, pretože škola prešla kompletnou rekonštrukciou, ale vybavenie a nábytok bude tiež realizované v hodnote 104.000 eur," dodala Tchirová.

Žilinský kraj očakáva značný pokles daňových príjmov

Poslanci Zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK) schválili v pondelok (25. 5.) na online zasadnutí prvú úpravu rozpočtu na rok 2020, ktorá reflektuje očakávaný pokles daňových príjmov v objeme 6,3 milióna eur. TASR o tom informovala hovorkyňa ŽSK Martina Remencová. Bežné príjmy rozpočtu klesli po prvej úprave o 8,37 milióna eur a bežné výdavky stúpili o 1,70 milióna eur. Príjmy aj výdavky vrátane finančných operácií dosiahli po prvej úprave rozpočtu 258,27 milióna eur. "Pandémia koronavírusu bude mať negatívny dosah nielen na daňové, ale i nedaňové príjmy organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK. Hospodárenie negatívne ovplyvní aj výpadok príjmov z cestovného

v prímestskej autobusovej doprave," doplnila Remencová. ŽSK podľa nej z dôvodu očakávaného výpadku daňových a nedaňových príjmov presunie do budúceho roka niektoré investičné akcie, ktoré plánovala financovať z vlastných zdrojov. "Na dofinancovanie zazmluvnených a rozostavaných investičných akcií v rozpočte vyčlení ďalšie prostriedky – na stavebné investície 2,1 milióna eur, na opravy a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a mostných objektov vyčlení ďalších 1,3 milióna eur. V investičných akciách financovaných z prostriedkov z Európskej únie, štrukturálnych fondov, návratných finančných výpomocí a úverov bude pokračovať bez zmien," dodala hovorkyňa ŽSK.

Trebišov má novú hematologickú ambulanciu

Pacienti nemocnice v Trebišove môžu navštevovať novú hematologickú ambulanciu. Začiatkom roka nemocnica tri mesiace rekonštruovala dlhodobo nevyužívané priestory detského RTG pracoviska, do ktorých ambulanciu presunula, pričom do prestavby investovala 42 000 eur. Informovala o tom v utorok za sieť nemocníc Svet zdravia Jana Fedáková. "V rámci rekonštrukcie sme vymenili okná, podlahy či uskutočnili stierkovanie stien. Vybuďovalo sa samostatné bezbariérové sociálne zariadenie a taktiež bol vytvorený bezbariérový vchod do ambulancie. Pre pacientov sme zabezpečili nové polohovateľné kreslá a vytvorili pre nich novú samostatnú čakáreň. Zdravotnícky personál má zase vytvorené nové zázemie pre lepší manažment pa-

cienta a vyšší komfort," priblížil riaditeľ trebišovskej nemocnice Juraj Bazár. V pôvodných priestoroch hematologickej ambulancie je dočasne umiestnený urgentný príjem, ktorý je aktuálne v prestavbe. Hematologická ambulancia vykonáva diagnostiku a liečbu primárnych hematologických a onkohematologických chorôb krvi, vrodených a získaných porúch hemostázy a sekundárnych hematologických patologických stavov. Zdravotníci vykonávajú odbery krvi na hematologické, biochemické a genetické vyšetrenia, ultrazvukové vyšetrenia v spolupráci s RDG pracoviskom, liečebné venepunkcie i ambulantné hemoterapie. Taktiež podávajú vnútrožilovo imunoglobulíny a lieky s obsahom železa. Ambulanciu ročne navštívi takmer 3000 pacientov. Nachádza sa na prízemí budovy v pavilóne A.

Slovensko

Pltníci opäť začnú vozit' ľudí okolo skál Margita a Besná

Strečnianski pltníci začali od soboty (30. 5.) vozit' ľudí po sedemkilometrovom úseku Váhu okolo skál Margita a Besná a popod dva strečnianske hrady. Prevádzku spustili podľa Pavla Albrechta z Prvej pltníckej a raftingovej spoločnosti proti zvyčajnému termínu otvorenia pltníckej sezóny s dvojmesačným oneskorením. Spôsobili ho obmedzenia v súvislosti s novým koronavírusom. "Plte na Váhu dvadsať rokov presvedčajú o výnimočnosti a kvalite zážitkového turizmu. Strečnianski pltníci sa už tešia na všetkých návštevníkov, aby ich oboznámili so svojím umením. Ale predovšetkým s krásami splavovaného úseku popri Besnej a Margite, popod Starhrad a majestátny hrad Strečno," uviedol Albrecht. Tradíciu pltníctva, ktorá sa viaže k histórii najkrajšieho a najnebezpečnejšieho úseku na rieke

Váh v Strečnianskom prielome, obnovili v roku 1999 po šiestich desaťročiach. "Počas dvoch desaťročí sme odviezli na pltiach zhruba 100.000 ľudí z celého sveta," podotkol Albrecht. Plavba sa začína na pltisku Bariérová, kde boli počas druhej svetovej vojny vytvorené umelé prekážky pre pltníkov a trvá zhruba

50 minút. "Odtiaľ prechádzajú plte známymi úsekmi z histórie Margita a Besná, potom popod Starý a Nový hrad Strečno. Je tam veľa technických a historických zaujímavostí či prírodných krás. Po plavbe môžu ľudia navštíviť ďalšie atrakcie Strečna - národnú kultúrnu pamiatku hrad Strečno, monument francúzskych partizánov a najnovšie aj rozhľadňu," dodal Albrecht. Začiatky pltníctva siahajú do 11. storočia, najväčší rozmach zaznamenalo v 18., 19. a začiatkom 20. storočia. Nástup železničnej dopravy v rokoch 1915 až 1935 znamenal prakticky zánik pltníctva. Kolískou pltníctva na Váhu bol Liptov, splavnými tokmi na Slovensku boli Váh, Hron, Kysuca a Orava, najvýznamnejšou bola vážska pltnica. Dĺžka plti dosahovala až 40 metrov a najväčšie z nich mohli prepraviť až 180 kubických metrov nákladu.

Nový cyklochodník s Poľskom

Rozvoj cestovného ruchu na slovensko-poľskom pohraničí má zabezpečiť cykloturistický chodník, ktorý stavajú medzi Tvrdošínom a Košcieliskom. Ide o projekt spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci programu cezhraničnej spolupráce. Mesto Tvrdošín o tom informovalo na oficiálnej webovej stránke. Investičná časť projektu zahŕňa vybudovanie cyklotrasy zo Starého Medvedzia do Štefanova a v Oraviciach. Tu cyklotrasa

nadviaže na relaxačný chodník. Viesť bude popri Oravici k ústiú Tichej doliny. "Na vytvorené cyklotrasy na slovenskej aj poľskej strane postupne nadviažu vytvorenie kultúrnych trás a doplnkové služby cestovného ruchu. Vo vybraných častiach trasy Medvedzie - Štefanov vzniknú výhybne, ktoré umožnia bezpečnú dopravu aj pre motorové vozidlá ku záhradkovej oblasti," uvádza samospráva. Projekt podľa ďalších zverejnených informácií prispieje k rozšíreniu možností voľnočasových aktivít a zdravému životnému štýlu. Tiež k propagácii prírodného prostredia a kultúrneho dedičstva.

Fotografická výstava o Dolnom Kubíne

Výtvarné diela a fotografie s vyobrazením mesta Dolný Kubín vystavia od júna v priestoroch Úradu Žilinského samosprávneho kraja v Žiline. Umelé diela vznikli vlni počas medzinárodného slovensko-srbského plenéra na Gáčeli v Oravskej Porube. TASR o tom informovala Iveta Haplová z Oravského kultúrneho strediska, ktoré je organizátorom plenéra. "Na výstave sa svojou

tvorbou predstavia fotografi, ktorí pracovali pod vedením lektora Jaroslava Hrachovca z Českej republiky. Tiež výtvarníci, ktorých odborne viedol výtvarný pedagóg Spojenej školy v Nižnej Miroslav Knap. V rámci plenéra vzniklo aj unikátne dielo piatich maliarov z Kovačice v Srbsku, ktoré prezentuje korene a súčasnosť dolnozemskej Slovákov," priblížila Haplová. Výstavu diel slovenských a srbských umelcov sprístupnia do 30. júna 2020.

Národná knižnica uchováva vyše päť miliónov dokumentov

Do Slovenskej národnej knižnice (SNK) v Martine v roku 2019 pribudlo 32.638 dokumentov a ku koncu minulého roka ich uchovávala celkovo 5.270.182. SNK vlni evidovala 8655 aktívnych používateľov, zaznamenala 146.437 knižničných výpožičiek, 87.445 vyhľadávaní v digitálnej knižnici a 65.160 výpožičiek archívnych dokumentov Literárneho archívu SNK. TASR o tom informovala hovorkyňa knižnice Katarína Štefanides Mažárová. Podľa generálnej riaditeľky SNK Kataríny Krištofovej v rámci udržateľnosti národného projektu Digitálna knižnica a digitálny archív zdigitalizovali 55.014 objektov, čo je o 30 percent viac, ako plánovali. "Osobne ma potešilo, že výsledky tohto projektu stále rezonujú v médiách - začiatkom marca 2019 odznela na túto tému reportáž v medzinárodnej televíznej sieti EuroNews. Teší ma tiež, že vlni na naše podujatia prišlo viac ako 80.000 návštevníkov, medzi ktorými boli zastúpené aj významné osobnosti verejného života zo Slovenska i zahraničia," zdokumentovala Krištofová. "Bádateľom sme sprístupnili v sídelnej budove SNK novú Študovňu starých a

vzácných tlačí. Poskytla služby - osobne aj elektronicky - mnohým bádateľom nielen zo Slovenska, ale aj z Maďarska, Nemecka, USA, Rumunska, či dokonca z Taiwanu," uviedla hovorkyňa SNK. Na začiatku mája 2019 zriadila SNK nový odbor Knižničný inštitút, ktorého hlavným cieľom je metodicky pomáhať slovenským knižniciam a zastrešovať celoživotné vzdelávanie knihovníkov. "Odborní pracovníci SNK aktívne prezentovali svoje znalosti a ukončené projekty na domácich aj zahraničných fórach. Generálna riaditeľka SNK sa aktívne podieľala na práci Výkonného výboru Konferencie riaditeľov európskych národných knižnic (CENL), v ktorom pôsobí ako jeho podpredsedníčka, či Stáleho výboru pre národné knižnice IFLA, do ktorého ju zvolili už na druhé funkčné obdobie," doplnila Štefanides Mažárová. Pri príležitosti 50. výročia vzniku usporiadal Národný biografický ústav SNK v apríli 2019 odborný seminár, ktorý bol retrospektívnym obzretím sa za činnosťou. "Začiatkom júna 2019 kolegovia z Literárneho archívu SNK pripravili prvýkrát pre

odbornú i laickú verejnosť deň otvorených dverí a prezentovali to najzaujímavejšie a najcennejšie zo svojich fondov a zbierok. Za 65 rokov činnosti archív zhromáždil viac ako 1,8 milióna literárnych a hudobných rukopisov a fotodokumentov. V poradí posledným jubilejovým pracoviskom bolo Slovenské múzeum A. S. Puškina v Brodzanoch, ktoré si 15. novembra 2019 pripomenulo komornou slávnosťou 40-ročnú existenciu," dodala hovorkyňa SNK.

Príbeh umenia Vihorlatského múzea pokračuje online

Aj keď je už Vihorlatské múzeum (VM) v Humennom opäť sprístupnené verejnosti, múzejný online projekt Príbeh umenia pokračuje i naďalej. Jeho druhý diel má názov Z rodovej galérie a je venovaný rodovej portrétovej galérii múzea. Informovala o tom Jana Fedičová z marketingu VM. "Z galérie historických portrétov vyberáme v poznávací-súťažnom projekte

podobizeň jedného z výnimočných predstaviteľov šľachtického rodu Andrassy z krásnohorskej vetvy, grófa Dionýza Andrassyho. Autorom portrétu je mníchovský maliar Gabriel Schachinger, ktorý súčasne portrétoval aj Dionýzovu manželku," priblížila májové zadanie projektu Fedičová s tým, že portrét Dionýza Andrassyho je jedným z 36 historických portrétov z

obdobia 17. až 19. storočia, ktoré sa v zbierke VM nachádzajú. Celá kaštieľska obrazová zbierka pritom pozostáva z viac ako 60 portrétov, krajíniek a zátiší. Ako Fedičová priblížila o Dionýzovi Andrassy, pre stavovskú nerovnosť sobáš s opernou speváčkou českého pôvodu bol vylúčený z dedenia majetku. Dedičom sa stal až po smrti otca a brata. Spolu

s manželkou mali svoj život zasvätiť dobročinnosti. "Pomáhali sirotám, vdovám, starým a chudobným, finančne podporili desiatky nemocníc, starobincov, sirotincov a škôl v Uhorsku i v Európe," doplnila s tým, že obaja sú pochovaní v známom pietnom secesnom mauzóleu v Krásnohorskom Podhradí, ktoré nechal Dionýz Andrassy vybudovať na pamiatku svojej trvalej lásky k manželke.

Slovenské hrady, kaštiele a kúrie

Turčianska šľachta a ich majetky

Predpokladá sa, že po rozpade Veľkomoravskej ríše v Turci zostali pôvodní majitelia priestoru. Vladykovia zo svojich opevnení a tvrdzí ovládali krajinu a to až do jeho začlenenia do Uhorského kráľovstva (asi 1092 - 1094), kedy v boji s vojskami Ladislava I. (1077 - 1095) buď položili životy, alebo sa novému pánovi podvolili. Prvá písomná zmienka o šľachticoch z Turca je z r. 1224 a týka sa majetkových sporov, ktoré musel riešiť uhorský kráľ Ondrej II. (1205 - 1235). Nová šľachta, ktorá majetky v Turci získavala kráľovskými donáciami, sa dostávala do konfliktu s domácimi slobodnými vlastníkmi pôdy. Poriadky v majetkových sporoch urobil v r. 1255 počas svojho letného pobytu na hrade Turiec /dnes Zniev/ kráľ Belo IV. (1235 - 1270), ktorý tiež stanovil počet šľachtických rodín v Turci na štyridsať. Ich majetkové spory sa ale ťahli celým stredovekom. Od r. 1339 bol Turiec samostatnou uhorskou stolicou. Neskôr stredovekí turčianski župani až na niektoré výnimky nepochádzali z radov domácich zemanov. Svoj vplyv mohli prejavovať počas stoličných zhromaždení - kongregácií, ktoré sa konali asi raz ročne od 30. rokov 14. stor. v Martine alebo v Mo-

Renesančný kaštieľ v Diviakoch - postavený rodom Platy

vahu. Mnohí z nich sa od poddaných svojim majetkom, výsadami a ani honosnosťou svojich príbytkov príliš nelíšili.

Turčianske Teplice

Renesančný (Platyovský) kaštieľ - postavený na podnet Františka Platyho v 17. stor., ktorý zomrel bez potomkov.

Kaštieľ rodu Tarnóczy

šovciach. Tu spoločne so županom prerokovali verejnoprávne a súdne veci Turca a volili svojich zástupcov - štyroch slúžnych. Po prehratej bitke proti Turkom pri Moháči (1526), kde padli aj turčianski zeman Mikuláš Folkušovský, Ladislav Jesenský a Ján Trnovský, prichádza do Turca rod Révaiovcov zo Srieamskej župy (časť východného Chorvátska a západná časť Srbska). Druhým významným rodom, ktorý sa do Turca dostal v 16. stor. po obsadení južných častí Uhorska Turkami, boli Náriovci. V polovici 18. storočia žilo v Turci až 789 šľachtických rodín, pričom ich príslušníci činili takmer 10% obyvateľstva. Medzi najčistejšie kuriálne (t.j. zemianske) obce patrili Dolné a Horné Vrútky, Kevice, Košúty, Lehôtka, Lipovec, Malý a Veľký Čepčín, Markovice, Paraštiná, Tomčany a Záborie, kde mali zeman pre-

Kaštieľ zdedil jeho brat Abrahám Platy, ktorý ho dal prestavať. Koncom 18. stor. prešiel do vlastníctva rodu Pongrácovcov zo sv. Mikuláša, prechodne ho vlastnili aj Baťániovci. Má pôdorys v tvare písmena U s nárožnými baštami. Jeho posledným vlastníkom bol gróf Pongrác. Kaštieľ bol obnovený v r. 1952 - 1958. Dnes je jedným z pracovísk Matice slovenskej.

Rod Platyovcov

Platyovci mali od pol. 16. stor. mimo majetkov v Diviakoch mali tiež majetky v Hornom a Dolnom Kalníku. Pravidelne vysielali jazdcov do vojenských jednotiek z Turčianskej stolice povolaných do bojov proti Turkom. Počas vystúpenia zástupcov Turčianskej stolice proti Františkovi II. Rákocimu na Onódskom sneme (1707), kde došlo k dočasnému zrušeniu Turčianskej sto-

lice a tiež k poprave vrcholných predstaviteľov turčianskej šľachty Krištofa Okolíčaného zo Slovenského Pravna a Melchiora Rakovského z Rakova, patril medzi uväznených Turčanov v Jágrí tiež Alexander Platy. Z literárne činných predstaviteľov rodu bol Matej Platyho (1725 - 1801) náboženského spisovateľa, básnika a cirkevného hodnostára, ktorý pôsobil v r. 1776 ako turčiansky archidiakon. Bol tiež vysokoškolským pedagógom v Trnave, Košiciach, Budíne a Győri.

Rod Tarnóczy

Barokovo klasicistický kaštieľ z roku 1767 má obdĺžnikovú trojtraktovú dispozíciu a park z 18. stor. Na strane otvorenej do bývalého parku sa nachádza mierne vystupujúci rizalit. Vstupná chodba má zrkadlovú klenbu na fabióne. V súčasnosti je v súkromnom vlastníctve. Tarnóciovcovia - tiež Tharnóczyovci alebo Trnovskí. Pôvod odvodzujú od Maladyka Rutena /pravdepodobne ruského pôvodu/, ktorý za vernosť Belovi IV. v bitke proti Tatárom pri rieke Slanej a pôžičku 30 hrivien v zlate získal od kráľa Trnovo asi v r. 1256. Majetky získali neskôr aj v Jazernici, Markoviciach, rozšírili sa aj do Nitrianskej stolice. Práve markovická vetva trnovských zemanov začala

používať meno Trnovský, ktoré neskôr nadobudlo zmaďarizovanú verziu. V bitke pri Moháči (1526) proti Turkom položil život Ján Trnovský, komorník Ľudovíta II. (1506 - 1526). Medzi významných predstaviteľov rodu patrí aj jezuita, univerzitný profesor a filozof Štefan Tarnóci. Bol autorom filozofickej a náboženskej literatúry. Melchior Tarnóci (1704 - 1781) bol autorom náboženských elégií, oslavných básní a mravoučnej právnickej práce. Podzupkami boli Valentín Trnovský z Markovic (1495 - 1498), Žigmund Trnovský z Markovic (1516 - 1517), Mikuláš Trnovský (1618) a Juraj Tarnóci (1634 - 1636).

Turčiansky Michal - rod Turóci

Turčiansky Michal bol kedysi samostatnou obcou nazvanou podľa rímskokatolíckeho kostola sv. Michala postaveného v druhej polovici 13. stor. s prispelením stavebnej huty premonštrátov v Kláštore pod Znievom. Z obce pochádzal rod Turóci, z ktorého mimo turčianskeho župana Mikuláša Turóciho pochádzal aj významný stredoveký historik Ján z Turca (1435 - 1498), autor Uhorskej kroniky.

Mošovce - rod Révay a Mošovský

kde sa na okraji anglického parku nachádza asi najkrajší z turčianskych kaštieľov, kaštieľ v Mošovciach. Mošovce získali Révaiovcovia /o tomto rode viac pri opise kaštieľa v Turčianskej Štiavničke/ v r. 1527 od panovníka Ferdinanda I. Habsburského spolu s polovicou Sklabinského hradu. V lesoch nad obcou je tiež hrob posledného predstaviteľa Révaiovcov z Mošoviec, baróna Františka Révaia, ktorý sa odmietol dať pochovať do rodinnej hrobky. Pôvodne meštianska rodina Institoris Mošovský, z ktorej pochádzal aj významný básnik, kňaz, teológ a filozof Michal Institoris Mošovský (1635 - 1705), bola povýšená do šľachtického stavu v r. 1600.

Kaštieľ v Mošovciach

Slovensko

100 rokov od narodenia sv. Jána Pavla II.

Najvyšší predstaviteľ rímskokatolíckej cirkvi sa počas celého pôsobenia vo Vatikáne usiloval o dosiahnutie mieru vo svete. Jedným z jeho želaní bolo uhasenie početných ohnísk nenávisti a násilia. V talianskom meste Assisi zorganizoval 24. januára 2002 Deň modlitieb za svetový mier, na ktorom sa zúčastnilo mnoho predstaviteľov rozličných cirkví. Dňa 7. apríla 2002 sa konal Deň za svetový mier i vo Svätej zemi. Slová, ktorými hlava cirkvi 23. februára 2003 zdôraznila, že vojenský konflikt v Iraku môže viesť k destabilizácii v oblasti, boli iba prirodzenou reakciou na pápežovo presvedčenie, že vojna nemôže byť prostriedkom na riešenie konfliktov.

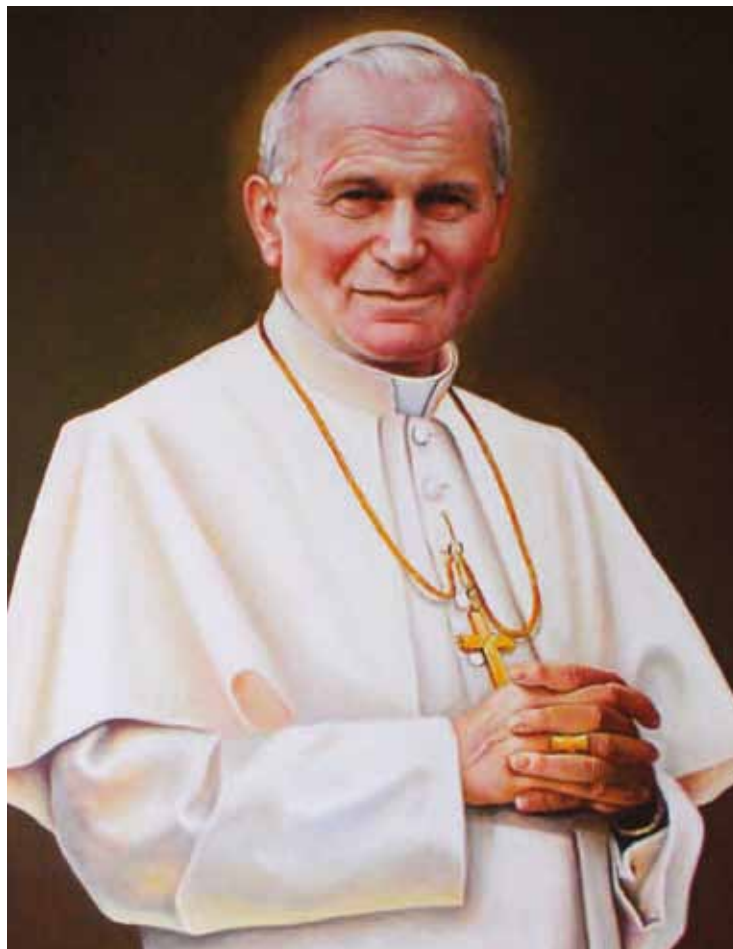
Napriek vysokému veku a Parkinsonovej chorobe sa hlava rímskokatolíckej cirkvi nevzdávala a aktívne reagovala na aktuálne politické dianie vo svete. Ján Pavol II. vyzval 3. augusta 2003 katolíkov, aby sa snažili zastaviť sekularizáciu Európy, pretože tu má hlbšie, ako inde na svete, zapustené korene tradícia kresťanstva. Kresťanstvo a jeho jednota boli stále jeho prioritami. Dôkazom toho sa stala aj cesta Jána Pavla II. do Canterbury. V tomto anglickom meste sa modlil pri hrobe svätého Tomáša Becketa spolu s anglikánskym biskupom. Počas modlitieb na stolci nesedel nik. Bolo tam však položené evanjelium na znak spoločnej viery v Krista.

Známe sú mnohé encykliky

Pápež Ján Pavol II. sa preslávil aj ako spisovateľ. Je autorom 14 encyklik, ktorých obsahom sú nauky, smernice a ustanovenia v oblasti viery, mravov a cirkevnej disciplíny. Medzi jeho hlavné dokumenty patrí aj 11 apoštolských exhortácií, deväť apoštolských konštitúcií a množstvo apoštolských listov. Americký časopis Time ho v roku 1994 vyhlásil za muža roka a prestížny bruselský týždenník European Voice ho nominoval na cenu Európan roka 2002 za kampaň v prospech rozšírenia Európskej únie v Poľsku a presadzovanie kresťanských hodnôt.

Pamätným zostane jeho "Nebojte sa"

Ján Pavol II. navštívil Slovensko celkovo trikrát. Po prvý raz sa tak stalo 22. apríla 1990 ešte v rámci Česko-Slovenska, keď odslúžil omšu na letisku vo Vajnorochoch. V dňoch 30. júna až 3. júla 1995 už prišiel na územie

Sv. Ján Pavol II.

samostatnej Slovenskej republiky, ktorej predsedom vlády bol vtedy Vladimír Mečiar. V Bratislave zavítal do Dómu sv. Martina, na letisku v Janíkovciach pri Nitre ho vítal množstvo pútnikov, potom jeho cesta smerovala do

Šaštína. Počas návštevy v Košiciach dňa 2. júla vzdal hold katolíckmi zavraždených protestantom v 17. storočí. Jeho návšteva na Slovensku prispela k lepšiemu pochopeniu náboženského čítania a tolerancie. K vrcholom návštevy na východe Slovenska patrilo vyhlásenie troch košických mučeníkov za svätých. Svätý Otec v homílii 2. júla 1995 vyhlásil za svätých Marka Križina, Štefana Pongráca a Melichara

Ján Pavol II. bozkáva slovenskú zem na letisku vo Vajnorochoch v roku 1990

Na letisku vo Vajnorochoch v roku 1990

Grodeckého. Na Mariánskej hore pri Levoči prišlo na omšu s pápežom Jánom Pavlom II. viac ako 500.000 veriacich. Svätý Otec zavítal aj do Šaštína, kde pobudol v sazeziánskom kláštore a pred bazilikou Sedembolestnej Panny Márie odslúžil omšu.

Rodičia s malým Karolom Wojtylom

Na námestí sv. petra vo Vatikáne

Slovensko

Oznámil veľkú úlohu Slovenska

"Slovensko má veľkú úlohu pri budovaní Európy tretieho tisícročia. Dobré si to uvedomte! Je povolané ponúknuť svoj veľmi významný príspevok k pravému pokroku európskeho kontinentu svojimi tradíciami a kultúrou, svojimi mučeníkmi a vyznávačmi, ako aj živými silami svojich nových generácií. Slovensko je povolané ponúknuť Európe predovšetkým dar viery v Krista a svojej oddanosti Panne Márii," povedal dnes už svätý Ján Pavol II. Slovákom, ktorí ho v novembri 1996 prišli pozdraviť pri 50. výročí jeho kňazskej vysviacky. Počas ďalšej návštevy Slovenska v dňoch 11.-14. septembra 2003 Ján Pavol II. zavítal do Bratislavy, Trnavy, Banskej Bystrice, Rožňavy a do bratislavskej Petržalky. V "slovenskom Ríme", do ktorého pôvodne podľa programu nemal prísť, navštívil Katedrálu sv. Jána Krstiteľa. V Banskej Bystrici celebraval pontifikálnu svätú omšu na Námestí SNP. Po omši zavítal do Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne. Na omši v Petržalke, pred Kostolom svätej rodiny, blahorečil gréckokatolíckeho biskupa Vasiľa Hopku a rádovú sestru Zdenku Schelingovú.

Pontifikát trval 26 rokov

Za 26 rokov svojho pontifikátu Ján Pavol II. vyhlásil 1345 blahorečených a 483 svätých. Od založenia Kongregácie pre kauzy svätých v roku 1588 do začiatku pontifikátu Jána Pavla II. všetci pápeži spolu vyhlásili 1210 blahorečených a 300 svätých. Hlasy, ktoré už po jeho odchode do Otcovho domu volali po čo najskoršom vyhlásení Jána Pavla II. za svätého, boli vyslyšané 27. apríla 2014. Na pohrebe 8. apríla 2005 vo Vatikáne viacerí veriaci držali v rukách transparenty s nápi-

Púť na Mariánskej hore v Levoči

Pamiatka na jeho prítomnosť v Levoči na Mariánskej hore v roku 1995 som: "Santo Subito" (Ihneď svätý). Kardinál Joseph Ratzinger na záver zádušnej homílie povedal: "Môžeme si byť istí, že náš milovaný pápež teraz

Púť na Mariánskej hore v Levoči

stojí v Božom okne, pozerá sa na nás a žehná nám." Ján Pavol II. je pochovaný v Bazilike sv. Petra vo Vatikáne. Dátum začiatku pontifikátu

pápeža Benedikta XIV., 22. október, sa stal sviatkom blahoslaveného Jána Pavla II.

pripravil Štefan Dlugolinský

Zdravie

Rukola - liek pre človeka

Rukola je starodávna listová zelenina, ktorej pestovanie sa začalo okolo 6. storočia. Má veľa výživových hodnôt a bola používaná pre svoje liečivé vlastnosti v celej histórii. Jej popularita začala klesať okolo 19. a 20. storočia. Teraz sa vracia späť ako jedna z najzdravších potravín dostupných pre ľudstvo.

Rukola je súčasťou ľudskej stravy už dlhé stáročia. Azda najobľúbenejšou je v Taliansku, Anglicku a Nemecku. Rukola prepožičiava šalátu výraznú korenistú chuť a zároveň zvyšuje jeho výživovú hodnotu.

Obsah vitamínov a minerálov v rukole

Rukola v 100 g obsahuje 23,5 kalórií, 0,75 g tukov, 4 g sacharidov, 2,9 g vlákniny a 2,5 g bielkovín, luteín a betakarotén. Ďalej obsahuje vitamín A, B, C, E a K, z minerálnych látok obsahuje draslík, vápnik, fosfor, horčík, sodík, železo, zinok, mangán, selén, meď, omega 3 a omega 6 kyseliny.

10 účinkov na zdravie

Rukola zabezpečuje rýchlejšie hojenie. Vitamín K je silnejší ako vápnik a je oveľa užitočnejší pri udržiavaní hustoty kostí. Podporuje tiež adekvátnu absorpciu vápnika a uľahčuje regeneráciu svalov a zrážanie krvi. Vitamín K podporuje rýchlejšie hojenie u ľudí trpiacich zranením alebo po operácii.

Rukola chráni zrak

Aby oči fungovali správne a aby sa predišlo chorobám, je potrebné zdravo jesť. Pridaním potravín, ktoré sú bohaté na vitamín K, A a betakarotén, vám pomôže udržať oči vo forme. Rukola je bohatým zdrojom týchto zložiek a je oveľa zdravšia rastlinná alternatíva zaradenia vitamínu A do dennej stravy. Rukoly udrží účinok voľných radikálov preč od sietnice.

Rukola podporuje zdravé trávenie

Nielenže rukola vykazuje stimulačné vlastnosti, ale má tiež množstvo vlákniny. Vláknina je základnou zložkou, ktorá pomáha udržiavať tráviaci systém pod kontrolou a podporuje vstrebávanie adekvátnych živín z potravy. Je užitočná pri pomoci pacientom, ktorí trpia hnačkou, pretože pomáha hromadiť stolice.

Rukola detoxikuje organizmus

Rukola je prírodne dostupná zelenina, ktorá má vysoký obsah chlorofylu. Pravidelné stravovanie rukolou podporí očistu tela zvnútra a zabráni vzniku chorôb. Prínosy chlorofylu sú výnimočné a pridanie chlorofylu do stravy udrží telo bez toxínov a chránené pred účinkami voľných radikálov.

Rukola posilňuje imunitu

S vynikajúcim zložením rukoly nie je záhadou, že telo posilní zvnútra. Rukola obsahuje jeden z najsilnejších vitamínov, vitamín C, ktorý pomáha budovať silný imunitný systém.

Rukola je protizápalová

Rukola obsahuje významné množstvo vitamínu K. Tento vitamín pomáha udržiavať hustotu kostí a upokojuje zápal kĺbov a iných častí tela. Rukola teda pomáha v prevencii vzniku osteoporózy a artritídy.

Rukola udržuje zdravé tehotenstvo

Železo a kyselina listová sú skvelé pre tehotné a minerály pomáhajú tehotnej počas 9 mesiacov plodu rásť. Rukola poskytuje dobrú dávku kyseliny listovej a tiež absorpciu železa, čím sa kontroluje počet červených krviniek.

Rukola bojuje proti rakovine

Spojenie rakoviny s vašou stravou je nesporné. Zdravá strava bohatá na zeleninu je kľúčovým dieterickým odporúčaním pre prevenciu rakoviny. Rukola obsahuje glukozinoláty. Toto sú kľúčové fytonutrienty, o ktorých sa predpokladá, že pôsobia proti rakovinovým bunkám. Keď budete žuť tento zelený list, jeho zlúčeniny sa zmiešajú s tráviacim enzýmom, ktorý sa nazýva myrosináza, ktorá ich mení na iné živiny bojujúce proti rakovine, známe ako izotiokyanáty.

Rukola zlepšuje zdravie srdca

Rukola je schopná zlepšiť zdravie krvných ciev tým, že pôsobí ako protizápalové jedlo, ktoré znižuje hladiny cholesterolu a homocysteínu. To je jeden z dôvodov, prečo je známe, že príjem zeleniny znižuje riziko srdcových ochorení a celkovej úmrtnosti. Strava s vysokým obsahom nízkokalorickej, vysoko výživnej zeleniny je tiež spojená s lepším krvným tlakom, zlepšeným krvným obehom a nižším rizikom srdcového infarktu alebo mŕtvice. Poskytuje nielen dôležité antioxidanty znižujúce zápal, ale aj dôležité živiny, ako je draslík a horčík, ktoré pomáhajú kontrolovať srdcové rytmy a vlákninu.

Rukola je aj prírodné afrodisiakum

Hoci sa neuskutočnilo veľa štúdií, ktoré by skúmali účinky konzumácie rukoly na zvýšenie libida alebo plodnosti, vieme, že jej prirodzené afrodisiakové vlastnosti môžu pochádzať z jej schopnosti znížiť zápal a dodávať stopové minerály a antioxidanty, ktoré môžu zlepšiť krvný obeh. Zdá sa, že starí Rimania vedeli prečo predpisovali rukolu pre zvýšenie sexuálneho vzrušenia.

Ekonomika

Nálada amerických spotrebiteľov sa v máji mierne zlepšila

Spotrebiteľská dôvera v USA zaznamenala tento mesiac rast, čo signalizuje, že to najhoršie v súvislosti s pandemiou nového koronavírusu už majú USA za sebou, keďže ekonomika sa postupne začala otvárať. Rozsah rastu je však mierny, čo zasa naznačuje, že Američania počítajú s dlhším zotavovaním, najmä zotavovanie trhu práce. Ako v utorok uviedol inštitút Conference Board, index spotrebiteľskej dôvery vzrástol v máji na 86,6 bodu z aprílovej hodnoty 85,7 bodu. Aprílový údaj bol revidovaný smerom nadol z pôvodne udávanej hodnoty 86,9 bodu. Ekonomovia, ktorí vy-

chádzali z predbežnej hodnoty indexu za apríl, očakávali jeho rast v máji až na 87,5 bodu. Podindex súčasnej ekonomickej situácie, ktorý poukazuje na to, ako spotrebiteľia hodnotia momentálne ekonomicke podmienky, klesol v máji na 71,1 bodu z aprílovej hodnoty 73 bodov. Na druhej strane podindex očakávaní, ktorý vychádza z vyhládok spotrebiteľov na najbližšie obdobie v oblasti príjmov či podmienok na trhu práce, vzrástol z aprílových 94,3 bodu na 96,9 bodu. Aj napriek optimistickým očakávaniam sa však domácnosti naďalej obávajú vývoja osobných financií.

Mladí Slováci si pravidelne sporia na horšie časy

Mladí Slováci myslia na svoju budúcnosť i horšiu ekonomickú situáciu. Pravidelne si odkladá určitú sumu každý mesiac až 69 % ľudí vo veku 18 až 30 rokov. Podiel mladých ľudí s úsporami rastie s vekom, a tiež s dosiahnutou úrovňou vzdelania. Vyplýva to z prieskumu, ktorý pre spoločnosť Kruk Česká republika a Slovenská republika vypracovala agentúra STEM/MARK. Mladí Slováci každý mesiac priemerne usporia 130 eur a najčastejšie na tento účel využívajú sporiace účty, termínované vklady a dôchodkové fondy. Častejšie sporia muži (73 %) než ženy (66 %), osoby vo veku 27 až 30 rokov (79 %) a mladí ľudia s vysokoškolským (79 %) a stredoškolským vzdelaním (67 %). "Prechádzame neštandardným a neistým ob-

dobím, v ktorom veľa ľudí prišlo prinajmenšom na čas o pravidelný príjem či vedľajší zárobok. Predpokladaný globálny pokles ekonomiky bude mnohonásobne dlhší než trvanie súčasných obmedzení a bude okrem iného spojený s nárastom nezamestnanosti. Ľudia s úsporami si dlhšie dokážu udržať svoj životný štandard a nebudú nútení požičať si na bežné výdavky," konštatuje generálna riaditeľka spoločnosti Kruk Jaroslava Palendalová. Podľa nej pre mnohých Slovákov bez úspor bude problematické financovať neplánované výdavky, alebo splácať súčasné záväzky. Medzi mladými Slovákami sporia viac zamestnanci (81 %) ako podnikatelia a samostatne zárobkovo činné osoby (62 %). Spomedzi

zamestnaných Slovákov vo veku 18 až 30 rokov najviac sporia pracovníci v priemysle a stavebníctve (84 %), nasledujú zamestnanci obchodu a služieb (80 %) a verejného sektora (75 %). Najmenej sporia zamestnanci v poľnohospodárstve a lesníctve (48 %).

Prievidzský producent vyrobil už 700 športových lietadiel

Prievidzský producent lietadiel vyrobil 700. model malého športového lietadla. Dynamic WT9 je určený pre zákazníka z Nemecka. TASR o tom informoval Miroslav Maťaš z firmy Aerospool. "Taktok pred 20 rokmi sme vyrobili prvé sériové lietadlo, tiež pre zákazníka z Nemecka," spomenul Maťaš. Podľa neho firmu aj napriek koronakríze nezatvorili. "Zamestnanci pracujú nepretržite na ďalších objednaných lietadlách s dodržaním hygienických opatrení," priblížil. Aerospool vyrába malé športové lietadlá od roku 2000, expeduje ich približne

do 20 krajín celého sveta. Dynamic, ktorý sa vyváža hlavne do krajín, ako Nemecko, Francúzsko a Brazília, je dvojmiestny dolnoplošník v rôznych hmotnostných kategóriách vyrábaný sendvičovou technológiou. Spoločnosť vznikla v roku 1991 a prioritne sa venuje dvom činnostiam. Prvou je výroba vlastného malého motorového lietadla Dynamic a výroba náhradných dielov na vetrone. Druhou je servis lietadiel, ktorý sa využíva aj pri viacerých leteckých súťažiach organizovaných na letisku v Prievidzi.

Pokles ekonomík krajín OECD

Ekonomiky krajín Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) zaznamenali v 1. štvrtroku najvýraznejší pokles od finančnej krízy. Hrubý domáci produkt (HDP) krajín

OECD sa za tri mesiace od januára do konca marca znížil o 1,8 %. Dôvodom boli reštriktívne opatrenia na zastavenie pandémie ochorenia Covid-19. Podľa provizórneho odhadu OECD to

bola najprudšia kontrakcia skupiny rozvinutých ekonomík od začiatku roka 2009, keď na vrchole finančnej krízy ich HDP klesol o 2,3 %. Spomedzi najväčších siedmich členov OECD - Británia, Francúzsko, Japonsko, Kanada, Nemecko, Taliansko a USA,

zaznamenali v 1. štvrtroku najprudší pád Francúzsko a Taliansko. Francúzsky HDP klesol o 5,8 % a taliansky o 4,7 %. Nemecký a britský HDP sa znížili zhruba o 2 % a HDP celej Európskej únie (EÚ) o 3,3 %. HDP Spojených štátov klesol o 1,2 %.

Zmenu zmluvy o zájazde musí klient odmietnuť písomne

Klienti cestovných kancelárií nemusia pre pobyty zrušené v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 sami cestovné kancelárie a cestovné agentúry kontaktovať. Tie budú postupne svojich zákazníkov oslovovať a navrhnuť im zmenu zmluvy o zájazde, alebo im zašlú oznámenie o náhradnom zájazde. Po doručení takéhoto návrhu však musí klient, ktorý s tým nesúhlasí, návrh do 14 dní písomne odmietnuť a uviesť aj dôvod odmietnutia, informovala Jana Varinská, generálna sekretárka Slovenskej asociácie cestovných kancelárií a cestovných agentúr. "Klient má dve možnosti. Prijat' zmenu zmluvy o zájazde, alebo neprijat'. Ak zmenu neprijme, musí to odmietnuť písomne do 14 dní od doručenia ponuky a uviesť dôvod odmietnutia. Napríklad keď nechce tento rok cestovať, alebo je v chránenej

skupine," povedala Varinská. Klienti v chránenej skupine, do ktorej patria napríklad seniori nad 65 rokov, tehotné ženy a ľudia, ktorí sa v dôsledku koronakrízy stali nezamestnanými, majú nárok na okamžité vrátenie už uhradenej ceny zájazdu, s ostatnými klientmi sa musí cestovná kancelária alebo agentúra na zmenu podmienok dohodnúť do 31. augusta budúceho roka. Klient môže odmietnuť aj zájazd, ktorý je napriek mimoriadnej situácii z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste, či v ktoromkoľvek mieste trasy zájazdu možné uskutočniť. Musí však o tom cestovnú kanceláriu informovať najneskôr 30 dní pred začatím zájazdu. "Následne bude cestovná kancelária postupovať znovu tak, že mu zašle oznámenie o náhrad-

nom zájazde, v ktorom bude hlavne informácia o sume platieb prijatých na základe zmluvy o zájazde," uviedla Varinská. Opakovaným návrhom na zmenu podmienok zmluvy sa podľa Varinskej klient vyhne písomným oznámením, že zmenu neakceptuje a očakáva vrátenie uhradenej sumy zájazdu po 31. auguste 2021. Novelu zákona o zájazdoch schválil slovenský

parlament minulý týždeň. S odkladom vrátenia uhradených záloh o viac ako rok však nesúhlasia viaceré spotrebiteľské organizácie a odmietli ho aj niektorí slovenskí poslanci Európskeho parlamentu. Spotrebiteľské združenia avizovali, že sa chcú obrátiť na prezidentku SR Zuzanu Čaputovú, aby schválený návrh zákona nepodpísala.

Zaujímavosti zo sveta

Zomrel jogín, ktorý tvrdil, že prežil bez jedla a vody

Prahlad Džani zomrel vo veku 90 rokov. Údaje sa narodil v auguste 1929. Svoj život prežil jógu a meditáciou v západoindickom štáte Gudžarát. „Zomrel v utorko skoro ráno vo svojom dome v dôsledku staroby,“ uviedol jeho sused. „Odviezli ho do nemocnice, ale po príchode ho lekári vyhlásili za mŕtveho,“ dodal. Džani o sebe tvrdil, že ho ako malého chlapca požehnala bohyňa, čím mu umožnila prežiť bez jedla a vody. Počas života mu tento príbeh získal skupinu prívržencov, aj keď

vedci jeho tvrdenie spochybňovali. Napriek tomu Džaniho život priťahoval pozornosť indickej lekárskej komunity. V roku 2010 ho dva týždne študoval tím indických armádnych lekárov, ktorí následne uviedli, že počas tohto času Džani nejedol, nepil a ani nechodil na toaletu. „Stále nevieme, ako preživa,“ uviedol vtedy jeden z neuroológov, ktorý jeho prípad skúmal. Výsledky štúdie však nikdy neboli publikované ani podrobené hodnoteniu iných vedcov.

Najväčšia sopka na svete je pod vodou

Najväčšia sopka na svete nie je havajská Mauna Loa, ale vulkán Puhahonu, ktorý sa tiež nachádza na Havaji, no je v podstate celý pod vodou. Tvrdí to nová štúdia, ktorá vyšla v odbornom časopise Earth and Planetary Science Letters. V rámci nej vedci preskúmali oceánske dno a s pomocou kvantitatívneho modelovania zistili, že je dvojnásobne väčšia ako Mauna Loa, ktorá je vysoká zhruba deväť kilometrov. Sopka Puhahonu sa nachádza v severozápadnej časti Havajských ostrovov, zhruba 1000 kilometrov od Honolulu, a viditeľné sú z nej len dva skalnaté vrcholy vytrčajúce približne 52 metrov nad morom. Je zhruba 275 kilometrov dlhá a 90 kilometrov široká, pričom je

podľa vedcov taká masívna, že spôsobuje pokles zemského kôry. Puhahonu nie je len najväčšia štítová sopka, ale je zároveň aj najteplejšia. Podľa vedúceho autora štúdie Michaela Garcíu sú tieto dve veci prepojené. „Objem a teplota idú ruka v ruku. Veľký objem vychádza z horúcej magmy. Je pravdepodobnejšie, že vybuchne, ak je horúca,“ povedal pre televíziu CNN. Vedci analyzovali vzorky skál zo sopky, aby určili teplotu magmy, a zistili, že sa pohybuje okolo 1 700 stupňov Celzia. „Objaviť najväčšiu štítovú sopku v 21. storočí je prekvapujúce,“ skonštatoval García s tým, že ľudia vedia o povrchu Marsu viac ako o tom, čo je na dne oceánov. „Stále objavujeme veci o našej planéte, o ktorých sme nevedeli. Ešte sa musíme o Zemi veľa naučiť,“ dodal.

Kolonizácia Marsu si možno vyžiada úpravu ľudskej DNA

Ak sa ľudstvo niekedy rozhodne usadiť na Marse, možno budeme musieť začať byť menej ľudmi, napísal s odvolaním sa na vyjadrenia vedcov server Space.com. Výpravy ľudí na Mars, s ktorými americká NASA chce začať v tridsiatych rokoch, budú pre astronautov ťažké. Niekoľko rokov budú vystavení vysokej radiácii, mikrogravitácii spôsobujúcej úbytok kostnej hmoty a ďalším nebezpečenstvám. Títo priekopníci by však stále mali byť schopní dostať sa späť na Zem v relatívne dobrom stave. Ale pre tých, ktorí sa rozhodnú nevrátiť domov, to môže byť niečo celkom iné. Pokiaľ pri trvalom živí na Marse alebo inde mimo našej planéty chceme zostať v bezpečí a zdraví, možno budeme podľa expertov potrebovať určitú úpravu v základnom naprogramovaní nášho druhu. Genetické inžinierstvo a ďalšie pokročilé technológie „možno budú musieť dostať slovo, ak ľudia chcú žiť, pracovať, mať sa dobre, založiť si rodinu a zostať na Marse“, myslí si Kennda Lynchová, astrobiologička ústavu pre výskum Mesiaca a planét slnečnej sústavy (LPI) v Houstone. „V tom by tieto technológie mohli byť rozhodujúce alebo nevyhnutné,“ dodala. Genetické zlepšenia sa už dlho ne-

musia obmedzovať len na stránky sci-fi románov. Vedci už napríklad v laboratóriu vložili do ľudských buniek gény z roztočov – drobných, roztomilých živočíchov, ktoré sú známe svojou odolnosťou a môžu prežiť vákuum vo vesmíre. Podľa Christophera Masona, genetika z lekárskej fakulty Cornellovej univerzity v New Yorku, upravené bunky vykazovali väčšiu odolnosť voči žiareniu než ich normálne náprotivky. NASA a ďalšie vesmírne agentúry už podnikli opatrenia na fyzickú ochranu astronautov – pomocou tienenia kozmických lodí a farmakologicky prostredníctvom rôznych liekov. Takže nepôjde o veľký koncepčný skok zväziť ich ochranu i geneticky, za predpokladu, že sa preukáže bezpečnosť takých postupov, poznamenal genetik. Roztočce a extrémofilné mikróby – ako je baktéria Deinococcus Radiodurans, ktorá je odolná voči radiácii – sú „veľkým, v podstate prirodzeným rezervoárom úžasných vlastností a schopností v biológii“, povedal Mason, ktorý skúma účinky dlhodobého pobytu vo vesmíre na astronautovi NASA Scottovi Kellym. „Možno niektoré z nich využijeme,“ dodal. Scott Kelly strávil v rokoch 2015 a 2016 takmer rok na palube Medzinárodnej

vesmírnej stanice. Niektorí vedci a obhajcovia prieskumu dokonca navrhli použiť mikroorganizmy na terraformáciu Marsu, aby sa z neho stal svet podobnejší Zemi, a teda oveľa prívetivejší pre ľudí. Táto možnosť zjavne vyvoláva veľké etické otázky, najmä vzhľadom na to, že Mars možno už v dávnej minulosti hostil život a mohol by ho hostiť aj dnes v podzemných jazerách alebo vo vodonosných vrstvách.

Stará mama musí zmazať fotografie vnúčat z Facebooku

Istá Holanďanka musí zmazať fotografie svojich vnúčat, ktoré bez súhlasu ich rodičov zverejnila prostredníctvom Facebooku a Pinterestu. Rozhodol o tom súd, kam sa spor dostal po nezhodách medzi matkou a dcérou. Sudca podľa spravodajského portálu BBC rozhodol, že sa na konflikt vzťahuje európske nariadenie o ochrane osobných údajov (GDPR). „V prípade Facebooku nemožno vylúčiť, že by sa tam umiestnené fotografie nemohli ďalej šíriť a dostať sa do rúk tretej strany,“ vysvetlil v roz-

sudku. Prípad sa dostal na súd po tom, ako žena odmietla zmazať fotografie vnúčat, ktoré zdieľala prostredníctvom sociálnych médií, napriek tomu, že ju o to niekoľkokrát požiadala matka detí. Žena musí na základe rozhodnutia súdu fotografie zmazať alebo za každý deň, kým to neurobí, zaplatiť pokutu 50 eur, pričom maximálna pokuta je stanovená na tisíc eur. Ak v budúcnosti znovu zverejní fotografie detí, dostane za každý deň ďalšiu 50-eurovú pokutu.

Wikipédia bude mať nové pravidlá

Viacero členov editorského tímu encyklopédie Wikipédia zneužívalo svoju pozíciu a šikanovalo iných členov. Editori môžu medzi sebou komunikovať v špeciálnom kanáli, ktorí nie je verejný prístupný. Tu si môžu vymieňať svoje poznatky, ale aj informácie o realizovaných úpravách článkov. Niektorí

z členov to však zneužívajú a celé časti článkov po ich zverejnení zámerne mažu alebo upravujú. Kvôli vynúteným úpravám článkov vznikali v komunite tvorcov konflikty, ktorým by mali zabrániť nové opatrenia. Šikanovanie sa malo týkať predovšetkým žien a členov LGBTQ komunity. Opatrenia vo

forme nového kódexu správania sa by mala na konci roka zverejniť nadácia Wikimedia Foundation, ktorá Wikipédiu spravuje. „Musíme pracovať spoločne na vytvorení inkluzívnej kultúry, v ktorej sa každý môže cítiť vítaný. Komunitu, v ktorej sú všetky príspevky hodnotené a majú perspektívu,“ uviedla Katherine Maher z nadácie Wikimedia Foundation. Nový kódex má zabrániť šikanova-

niu užívateľov a v prípade jeho porušenia bude hroziť zablokovanie alebo obmedzenie prístupu dobrovoľníkom. Zároveň bude súčasťou nových pravidiel aj proces hodnotenia článku a príspevku, ktorý má byť transparentný, a na základe ktorého má dostať editor spätnú odozvu od ďalších členov, ak je potrebné materiál ešte prepracovať alebo upraviť.

Jozef Tomko - 35 rokov kardinálom

V dobrom zdraví a sile ducha sa nedávno 11. marca 2020 dožil 96 rokov. Emeritný prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov žije vo Vatikáne a aj vo vysokom veku sa zúčastňuje na živote Cirkvi a rozličných podujatiach kardinálskeho zboru. Napríklad 26. februára pri slávení Popolcovej stredy v Bazilike sv. Sabíny udelil pápežovi Františkovi na čelo znak popola. Na pôstne duchovné cvičenia zostal kardinál Tomko tento rok doma vo Vatikáne a sledoval podnety k meditáciám na diaľku podobne ako Svätý Otec František.

Kardinál Jozef Tomko sa narodil 11. marca 1924 v Udavskom, okres Humenné. Základnú školu vychodil v rodisku a v r. 1935-1943 gymnázium v Michalovciach. V školskom roku 1943/44 vstúpil do seminára a začal študovať bohoslovie na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckém fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. Na jeseň 1945 ho košický biskup Jozef Čársky poslal na štúdiá do Ríma. V Pápežskom kolégiu sv. Jána Nepomuckého dostal ďalšiu kňazskú formáciu a študoval na Pápežskej lateránskej univerzite v Ríme. Sviatosť kňazstva prijal tiež v Ríme 12. marca 1949.

J.E. Kardinál Jozef Tomko

chia negli anni 1945-1954 (Pracovné vzťahy v Československu 1945-1954) na Pápežskej gregoriánskej univerzite a dosiahol doktorát zo sociológie. Roku 1961 obhájil dizertačnú prácu Die Errichtung der Diözesen Zips, Neusohl und Rosenau (1776) und das königliche Patronatsrecht in Ungarn (Zriadenie biskupstiev Spiš, Banská Bystrica a Rožňava [1776] a kráľovské patronátne právo v Uhorsku) na Pápežskej lateránskej univerzite a dosiahol doktorát práv. V školskom roku 1955/56 prednášal na medzinárodnej univerzite sociálnych štúdií Pro

Deo v Ríme. Roku 1958 mu pápež Ján XXIII. udelil titul pápežského komorníka.

Bol iniciátorom založenia Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metóda

Na Vianoce 1959 bol signatárom iniciatívy na vybudovanie Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metóda v Ríme, ustanovizne na výchovu kňazského dorastu, zároveň i strediska náboženského a kultúrneho života Slovákov v zahraničí. V rokoch 1960-1963

vložil všetok svoj voľný čas a energiu do práce na vybudovaní tejto ustanovizne. V roku 1961 sa uvoľnilo dôležité miesto v kuriálnom úrade Kongregácie pre náuku viery. Výberová komisia ho uznala

za najvhodnejšieho kandidáta na túto funkciu. Tak vstúpil do arény riadenia duchovných i administratívnych záležitostí Katolíckej cirkvi. V rokoch 1968-1970 pôsobil ako sekretár Kardinálskej komisie pre miešané manželstvá a stal sa členom Pápežskej komisie pre cirkev na ekumenických stretnutiach o teológii manželstva a o miešaných manželstvách v Ríme (1970), Štrasburgu (1971), Madride (1972), Bazileji (1973) a inde. Roku 1969 reprezentoval Katolícku cirkev na ekumenickom týždni o teológii rozvoja v Cartigny (Švajčiarsko). V novembri 1972 bol členom úradnej delegácie Svätej stolice pri návšteve Svetovej rady cirkví a Luteránskej svetovej federácie v Ženeve. Cestoval po celom svete na rôzne ekumenické stretnutia. Pápež Ján Pavol II. ho 12.7.1979 vymenoval za titulárneho arcibiskupa a generálneho tajomníka Synody biskupov (patrila k najdôležitejším a najnáročnejším funkciám v pokoncilovej Cirkvi), čím sa stal jedným z najzanepřáždnených pracovníkov vyššej cirkevnej hierarchie. Biskupskú vysviacku prijal 15.9.1979 v Ríme, v historickej Sixtínskej kaplnke. Obrad vysviacky vykonal sám pápež ako priateľské gesto voči novému biskupovi aj ako prejav úcty a obdivu k trpiacej Cirkvi na Slovensku. Ako generálny tajomník celosvetovej Synody biskupov sa musel zaoberať množstvom rôznych problémov Katolíckej cirkvi, ktorá v pokoncilovom období prekonávala mnohé

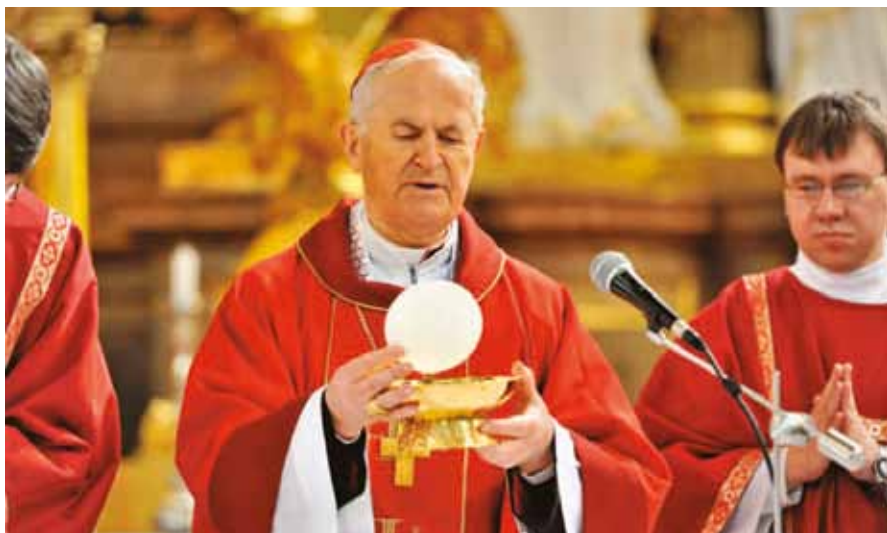
krízy. Niektorí biskupi a biskupské konferencie (napríklad v Holandsku) si koncilové uznesenia vykladali liberálne a ich reformné novoty sa dostávali do rozporu s tradičným učením Cirkvi. Pri hľadaní správnej cesty sa prejavil ako dôsledný, svedomitý a usilovný pracovník, ktorý si svojím vystupovaním a konaním získaval obdiv i priateľstvá na celom svete. Dňa 24.4.1985 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za proprefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov a na generálnej audiencii súčasne oznámil, že na Turíce vymenuje 28 nových kardinálov, medzi nimi aj arcibiskupa Jozefa Tomko.

Uplynulo 35 rokov od kardinálskeho kreovania

Emeritný prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov kardinál Jozef Tomko si 25. mája pripomenul 35. výročie kreovania na kardinála. Červený bieret prijal z rúk pápeža sv. Jána Pavla II. na slávnostnom konzistóriu v predvečer Turíčnej nedele v roku 1985. Nový titul prijal Jozef Tomko spolu s menovaním do funkcie prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov a kancelára Pápežskej Urbanovej univerzity. Túto službu vykonával 16 rokov, až do roku 2001. Pri kreovaní Ján Pavol II. pridelil kardinálovi Tomkovi titulárny chrám Ježiša - Dobrého Pastiera v rímskej štvrti Montagnola na juhu mesta. V kardinálskom zbere dostal Jozef Tomko stupeň kardinála-diakona. Od roku 1996 sa radí medzi kardinálov-presbytárov a jeho titulárnym chrámom je Bazilika sv. Sabíny na Aventíne. Rodák z Udavského je momentálne druhým najstarším členom kardinálskeho zboru.

Želanie redakcie Slovákov v Amerike

Jeho Eminencii, kardinálovi Jozefovi Tomkovi, významnému cirkevnému hodnostárovi, náboženskému spisovateľovi a emeritnému prefektovi Kongregácie pre evanjelizáciu národov želáme veľa zdravia a Božieho požehnanie.

Zábava

HOROSKOP

BARAN

Baran si v júni poriadne užije. Na začiatku júna sa objaví ďalší Boží prst. Bude sa viac klamať a všetko nekalé počínanie môže byť potrestané. Teplé počasie vás pozenie vpred, škaredé vás môže brzdiť. Priatelia a bývalé lásky vám vylepšia náladu.

BÝK

Býk by si mal v júni užívať, ale nie na úkor ostatných. Hviezdy prinášajú nedorozumenia a možné sú i rozchody. Prichádzajú problémy, ktoré môžu byť väčšie, než ste si priali. Zbytočne sa však nerozčuľujte, pretože pred prázdninami príde úľava.

BLÍŽENCI

Vrhňte sa do práce a nebudete ľutovať. V polovici júna sa opäť objaví Boží prst, tak sa chovajte slušne. Pred prázdninami by ste mali pomýšľať na prácu a kariéru. Študenti by mali finišovať a pracujúci pracovať. Uvažujte, či chcete pracovať alebo nie.

RAK

Rak by sa v júni nemal nechať vyvíesť z rovnováhy. Mohlo by vám to spôsobiť komplikácie v osobnom i pracovnom živote. Prichádza váš mesiac a podľa toho by ste sa mali snažiť.

Všetko vám pôjde ako po masle. Snažte sa jednáť priamo a férovo.

LEV

Lev by mal v júni využiť všetky ponúkané šance. Zabudnite na to, že sa vám nechce alebo že nemôžete. Prekonať sám seba je najzložitejšia úloha pre Leva v akejkoľvek situácii. Takmer vždy sa vám to však podarí a dokážete naozaj veľké veci. V júni prichádza ďalší Boží prst, ktorý trestá.

PANNA

Panna by si mala v júni všetko nechať prejsť hlavou. Neponáhľajte sa s rozhodovaním. Je možné, že sa vám naskytú veľké šance. Moc peňazí a majetku je veľká a mohla by vás vrhnúť do pekných problémov. Nerobte si zbytočné ambície a radšej pokorne žite a pracujte.

VÁHY

Váhy by sa mali v júni zamerať na pracovné záležitosti. Milostné dobrodružstvá si nechajte až na prázdniny. Aj keď to môže byť v láske trochu lepšie, nerobte si prehnane nádeje. Ak si myslíte, že vám hviezdy poprajú šťastie, tak zo svojich snov radšej uberte.

ŠKORPIÓN

Pre Škorpióna by mohol byť jún celkom napínavý mesiac. Zložité hviezdne konštelácie budú pre vás priaznivé. Prinúťte sa k aktivite a možno pozbierate ovocie svojej práce. V júni preverí vaše morálne pravidlá ďalší Boží prst.

STRELEC

Strelce bude v júni ako na hojdačke. Rezervovanosť v milostnom živote stále platí. Pomôcť vám môžu priatelia. Tento mesiac by ste už mali vedieť presne odkiaľ kam. Ak to stále netušíte, tak sa nerozhodujte unáhle.

KOZOROŽEC

Pre Kozorožca bude jún pokojný mesiac. Zhodnotte si prvú polovicu roka a podľa toho sa zariadte. Venovať práci sa oplatí stále, ale ani láska nie je na zahodenie. Všetko pôjde v zabehnutých koľajach minulých mesiacov.

VODNÁR

Vodnár by v júni nemal začínať s veľkými projektmi. Možné sú nebezpečné aspekty, ktoré vás môžu rozhodnúť. Veľmi bude však záležať na vašej momentálnej nálade, než na aspektoch planét. Nebuďte veľmi nervózni a držte sa zdravého rozumu.

RYBY

Ryby by sa v júni mali držať taktiky – neriskovať, ale viac uvažovať. Tento mesiac preverí vaše kvality opäť ďalší Boží prst. Počkajte a neberte si radšej ešte dovolenku. Nemali by ste zaspáť na vavrínoch. Zasuňte tento mesiac radšej práci.

KRÍŽOVKA

	práve vtedy, zrazu	1. časť tajničky	po trochu si odpíjal	gél, po česky	derivát amoniaku	Stretnú sa dvaja kamaráti a jeden sa pýta: - Tak čo, ako dopadlo to tvoje rande naslepo? - Ani sa nepýtaj!... Tá ženská prišla na rande na Mercedese, rok výroby 1937... - No, veď to je fajni!... Drahé, luxusné auto, dokonca veterán, veď to je perfektné! V čom je problém?... - Problém je v tom, že ona... (Dokončenie tvorí tajničku krížovky.)				
vnútrozemská sibírska metelica										
ozdobne vytkam, kujem										
obruši, opitje						skratka apendektómie	bledo, nevyrazne	vzorec jodidu zlatného	zašvevil (bás.)	3. časť tajničky
patriaci mne					damašk (zastar.) stupeň eocénu					
Pomôcky: vjuga, badija, adas, niobit	umelý násyp dokončil kosenie					Eduard (dom.) obyvateľ Jávy				
dobyvaj, ťaž							alkohol týkajúce sa lám			
státim prečkalo								veľký orchester Tobiaš (dom.)		
často žne								Teodora (dom.) dokončuje mlieka		
skratka autorského osvedčenia			tadolú zámok islamských kalifov							
bočná strana huslí					druh nerastu žit (v med.)					
Pomôcky: AE, lutet, lub, bilis, amid	množstvo peňazí vyjadrené ôsle	značka kozmetiky bočisti v krížoch				Emilia (dom.) mimo Ibriska				
majú mienku, myslia si (kníž.)								cít. zvuku somára iba, len, po česky	súper, rival	vzorec oxidu zlatného
vynakladáš úsilie, snažíš sa										
2. časť tajničky										
africká antilopa						zdanlivo				

MÚDROŠŤ SLÁVNÝCH ĽUDÍ

Mark Twain

„Daj každému dňu šancu, aby sa stal najkrajším dňom Tvojho života.“

„Zajtra zmením svoj život. Včera som to chcel urobiť dnes.“

„Človek, ktorý nečíta knihy, nemá žiadnu výhodu oproti tomu, ktorý nevie čítať.“

„Buďme radi, že existujú blbci, bez nich by sme nemohli vyniknúť.“

„Za dvadsať rokov budeš viac sklamaný z vecí, ktoré si neurobil, než z tých, ktoré si urobil.“

Reštart futbalovej ligy na Slovensku a v Čechách

Najskorší reštart Fortuna ligy je určený na začiatok júna tohto roka, ak to, samozrejme, dovoľia opatrenia na úrovni vlády. "Na prvom mieste je zdravie hráčov, funkcionárov, fanúšikov, ale aj celej verejnosti. S ohľadom na to akceptujeme nariadenia štátnych orgánov a budeme s nimi konzultovať náš plán na prípadný reštart nadstavbových častí Fortuna ligy v sezóne 2019/2020. V tejto fáze ide o predbežný termín reštartu súťaže a najoptimistickejší variant. Všetko závisí od rozhodnutí na úrovni vlády v zmysle postupného uvoľňovania opatrení," ozrejmil prezident Únie ligových klubov Ivan Kozák v tlačovej správe ÚLK. Prezídium zároveň poverilo vedenie ÚLK pripraviť všetky alternatívy súvisiace s aktuálnym ročníkom Fortuna ligy. ÚLK sa bude zaoberať otázkou plného dokončenia nadstavbových súťaží, skráteným modelom aj prípadným predčasným ukončením súťaže. "Budeme plne rešpektovať vládne nariadenia, ale aj podmienky zo strany UEFA. Konkrétny plán bude odkomunikovaný s predstaviteľmi na národnej úrovni, aby mohli byť konkrétne termíny

definitívne potvrdené voči UEFA najneskôr do 25. mája 2020," pokračoval Kozák. Najoptimistickejší možný termín reštartu súťaže je sobota 6. júna. Fortuna liga by vtedy mala pokračovať prvým kolom nadstavby. "To v prípade, ak budeme pokračovať v štandardnom režime. Teda za predpokladu, že odohráme plných desať kôl nadstavby.

Spolu s klubmi sa zaoberáme aj skráteným modelom, či prípadným predčasným ukončením súťaže. Konkrétny plán musíme odkomunikovať smerom k štátnym inštitúciám, aby sme mohli jednotlivé termíny potvrdiť nielen UEFA, či klubom, ale aj športovej verejnosti. Súčasťou takýchto materiálov je presný dátum spustenia kolektívneho

tréningového procesu, manuál organizácie stretnutí, či konkrétna termínová listina. Podmienky prípadného reštartu budú známe po vyjadrení štátnych inštitúcií, následne budú predložené členom Prezídia ÚLK a UEFA. Do 25. mája musíme spoločne so SFZ predložiť UEFA všetky relevantné informácie," uzavrel prezident ÚLK.

Ako to je v Čechách

Najvyššie dve futbalové súťaže v Česku by sa opätovne spustili 25. mája. Keďže v návrhu sa neráta s ukončením sezóny 2019/2020 do začiatku júla, príslušné orgány musia prerokovať aj aktuálne sponzorské zmluvy a hráčske kontrakty. Väčšina z nich vyprší posledným júnovým dňom. V českej Fortuna lige plánujú dohrať zostávajúcich šesť kôl základnej časti plus päť kôl nadstavby o konečné 1.- 6. miesto, resp. 11.- 16. miesto. Hrať by sa mala aj baráž o záchranu v najvyššej súťaži, tzv. zápasy o Európu a tiež semifinále a finále pohárovej súťaže MOL Cupu. Celkovo by to bolo 91 zápasov. Posledné z nich by prišli na rad počas víkendov 11.- 12. júla. "Chceme využiť možnosť, ktorú nám poskytuje uvoľňovanie

vládných opatrení a pokračovanie súťažného ročníka. Budeme žiadať Ligové grémium, aby sme mohli ukončiť sezónu aj po 30. júni," uviedol Dušan Svoboda, predseda Ligovej asociácie futbalových klubov v Česku, cituje ho portál iDnes.cz. V návrhu Česi rátajú s tým, že počas zápasov by na štadiónoch bolo prítomných približne 150 ľudí. Do tohto počtu by sa okrem futbalistov rátali aj ich tréneri a ostatní členovia realizačných tímov, rozhodcovia, delegáti, usporiadatelia, podávači lôpt, pracovníci technického zázemia štadiónov a tiež ľudia, ktorí zabezpečujú priame prenosy v televízii. Zabudnúť netreba na zdravotníkov a pracovníkov integrovaného záchranného systému.

Benčičová nastúpi za Slovan

Švajčiarska tenistka Belinda Benčičová sa počas prerušenej sezóny pripravuje na Slovensku. Po uvoľnení opatrení prijatých na zamedzenie šírenia koronavírusu sa už vrátila aj na kurty. Zázemie jej poskytol Slovan Bratislava, za ktorý sa v júni predstaví v slovenskej extralige. "Najviac sa sústredím na udržiavanie toho, čo viem. Trénujem asi štyrikrát do týždňa hodinu - hodinu a pol denne. Osobne si myslím, že tento rok sa už medzinárodné turnaje neuskutočnia," povedala 23-

ročná Švajčiarka so slovenskými koreňmi vo štvrtkovom večernom spravodajstve RTVS. Svetová osmička sa v rámci prípravy predstaví v júňovej extralige slovenských klubov. "Hráčom chýbajú zápasy, tak som len tak 'z brucha' navrhla, či by si v rámci dobrých vzťahov nechcela zahrať extraligu a ona súhlasila. Tak sme to začali riešiť a už je dopísaná na súpisu," prezradila okolnosti spolupráce Radka Zrubáková pracujúca v štruktúrach klubu Slovan Bratislava.

V NHL priamo do play off

V prípade reštartu zámorskej hokejovej NHL tímy naskočia priamo do play off. Prerušená základná časť sa už dohrávať nebude, uviedol to komisár profiligy Gery Bettman. Netradičnú vyraďovačku by hralo 24 tímov, 12 v každej konferencii. Prvé štyri tímy vo Východnej i Západnej konferencii by na základe percentuálneho bodového zisku postúpili priamo do 2. kola play off. Predtým by však medzi sebou odohrali miniturnaj, ktorý by rozhodol o nasadení. Tímy v jednotlivých konferenciách by absolvovali jeden vzájomný zápas. V 1. kole by štartovali tímy z 5. až 12. miesta, série by sa podľa predbežného plánu hrali na tri víťazné zápasy. Od 2. kola play off by sa hralo klasicky na štyri víťazné duely. Všetky zápasy by sa hrali bez divákov. Na základe postavenia v tabuľke si o nasadenie v 2. kole zahrajú vo Východnej konfe-

rencii Boston Bruins aj so Slovákom Zdenom Chárom a Jaroslavom Halákom, Tampa Bay Lightning v kádri s Erikom Černákom, Washington Capitals s Richardom Pánikom a Philadelphia Flyers. Na Západe to budú St. Louis Blues, Colorado Avalanche, Vegas Golden Knights a Dallas Stars aj s Andrejom

Sekerom. Vďaka mimoriadnemu formátu sa v play off predstaví aj Tomáš Tatar. Jeho Montreal zaostával za 8. miestom až o deväť bodov, napriek tomu sa predstaví v 1. kole play off a o postup zabojuje proti Pittsburghu Penguins. Ďalšie dvojice vytvorí Carolina Hurricanes s New Yorkom Rangers, New York Islanders a Florida Panthers a Toronto Maple Leafs aj s Martinom Marinčinom proti Columbusu Blue Jackets. V Západnej konferencii sa v úvodnom kole predstavia dvojice: Edmonton Oilers - Chicago Blackhawks, Nashville Predators - Arizona Coyotes, Vancouver Canucks - Minnesota Wild, Calgary Flames - Winnipeg Jets. Zo Slovákov, ktorí v tejto sezóne zasiahli do hry, sa sezóna skončila iba pre Christiána Jaroša a jeho Ottawu Senators. Pred bránami play off zostali aj Buffalo Sabres, New Jersey Devils, Anaheim Ducks, Los Angeles Kings, San Jose Sharks a Detroit Red Wings.

Ľubovnianske noviny - AJ ELEKTRONICKY

45 rokov na trhu! Stará Ľubovňa a okolie (fotografie, ľudia, aktuality, príbehy, ...)

- chcete zostať v živom kontakte s mestom a okolím?
- žijete mimo alebo v cudzine a máte tu väzby?
- chcete si uchovať spomienky?

Spúšťame elektronické predplatné za symbolických **9€** do konca roka 2020!
(štvrtok, 12 strán, 25 centov/vydanie).

Z vyzbieraných peňazí odovzdáme 10 percent na opravu kostola v Starej Ľubovni.

AKO OBJEDNAŤ LN:

- pošlite svoju korešpondenčnú adresu na: inzercia@lms.sk, my vám pošleme zálohovú faktúru
- po úhrade bankovým prevodom vám zašleme doklad a noviny budú vaše

Informácie na mobile +421 915 903 015 alebo inzercia@lms.sk